

VABARIIGI VALITSUS

ÜLEVAADE VABARIIGI VALITSUSE 100 PÄEVA OLULISEMATEST TEGEVUSTEST

Vabariigi Valitsus Stenbocki majas 22. detsembril 2016. Foto: Raigo Pajula

Sisukord

1. KOKKUVÕTE.....	2
2. ÜLEVAADE VALITSUSE ÜLDEESMÄRKIDE SAAVUTAMISEST	4
2.1 Eesti rahvaarvu suurendamine	4
2.2 Ühiskondliku heaolu ja sidususe suurendamine	5
2.3 Eesti väljaviimine majandusseisakust.....	9
2.4 Eesti julgeoleku hoidmine ja tugevdamine	12
3. OLULISEMAD TEGEVUSED TEISTES VALDKONDADES.....	14

1. KOKKUVÕTE

Jüri Ratase juhitud valitsus astus ametisse 23. novembril 2016. a. Valitsuskoalitsiooni kuuluvad Eesti Keskerakond, Sotsiaaldemokraatlik Erakond ning Isamaa ja Res Publica Liit. Valitsuse 100. ametisoleku päev täitub 3. märtsil 2017. a.

Järgnev aruanne on ülevaade valitsuse selle ajavahemiku olulisematest tegevustest 100 päeva plaani ning tegevusprogrammi 2016–2019 elluviimisel. Ülevaade keskendub valitsuse nelja prioriteedi ehk üldeesmärgi saavutamiseks elluviidud ja algatatud tegevuste kirjeldamisele.

Valitsuse üldeesmärgid on Eesti rahvaarvu suurendamine, ühiskondliku heaolu ja sidususe suurendamine, Eesti väljaviimine majandusseisakust ning Eesti julgeoleku hoidmine ja tugevdamine.

Peaministri suuniste põhjal koostatud tegevuskava valitsuse üldeesmärkide saavutamiseks ametisoleku esimese 100 päeva jooksul kinnitas valitsus 8. detsembril 2016. a. Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi 2016–2019 kinnitas valitsus 28. detsembril 2016. a. Tegevusprogramm sisaldab konkreetseid ülesandeid, vastutajaid ja tähtaegasid kõigi valitsusliidu aluspõhimõtete elluviimiseks 2019. aasta märtsini.

Valitsuse 100 päeva plaanis on kokku 88 ülesannet, millest:

- täideti 70 ülesannet (80%);
- täideti osaliselt 7 ülesannet (8%)
- hilineb 11 ülesande täitmine (12%).

Kokkuvõte

Eesti rahvaarvu suurendamiseks:

- suurendati lasterikka pere toetus 300 euroni kuus;
- lepiti kokku vanemapuhkuste ja -hüvitiste süsteemi muudatustes, et toetada sündide kasvu;
- kinnitati õpetajate alampalga tõus 2017. aastal 1050 euroni kuus;
- otsustati eraldada lisavahendeid ujumise algõpetuse parandamiseks;
- karmistati alkoholi reklaami- ja müügipiiranguid.

Ühiskondliku heaolu ja sidususe suurendamiseks:

- viidi ellu tulumaksureform, mille tulemusena paraneb madalapalgaliste toimetulek;
- lepiti kokku pensionisüsteemi muudatustes, millega suureneb pensionide solidaarsus;
- otsustati kaotada riigieelarvet koormavad eripensionid;
- otsustati laiendada Tööinspektsiooni volitusi, et vähendada naiste ja meeste palgalõhet;
- haldusreformiga jätkamiseks kinnitati omavalitsuste algatatud ühinemised ning esitati ühinemissetpanekud omavalitsustele, kus elab endist viisi vähem kui 5000 elanikku;
- lepiti kokku kohalikele omavalitsustele suunatud elamufondi investeringute toetamise põhimõtetes.

Eesti väljaviimiseks majandusseisakust:

- otsustati jätta ära majutusasutuste käibemaksu tõus 2017. aastal;
- otsustati luua bürokraatiavaba ettevõtlusvormina ettevõtluskonto;
- kiideti heaks ettepanekud FIE-de maksustamise ja aruandluse lihtsustamiseks;
- vähendati ettevõtte tulumaksu regulaarselt makstavatelt dividendidelt 14%le;
- kiideti heaks ettevõtete võrkudega liitumise programmi põhimõtted;
- avati suurinvestorite toetusmeede;
- otsustati renoveerida Linnahall nüüdisaegseks messi- ja näitusekeskuseks;
- moodustati riigi äriühingute nõukogude nimetamiskomitee;
- otsustati maksta 2017. a põllumeestele üleminekutoetust 19,9 miljonit eurot ning raskustes piima- ja sealihatootjatele 16,2 miljonit eurot kriisiabi;
- otsustati alandada suurtarbijate energiakulusid elektriaktsiisi vähendamise kaudu.

Eesti julgeoleku hoidmiseks ja tugevdamiseks:

- lepiti kokku riigikaitseinvesteeringute programmi põhimõtetes ning otsustati selle vahenditest täiendada laskemoonavarusid;
- kiideti põhimõtteliselt heaks riigikaitse arengukava 2017–2026 ning Eesti julgeolekupoliitika alused;
- jätkati ettevalmistustega NATO lahingugrupi saabumiseks Eestisse 2017. a aprillis;
- avati Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus;
- arutati ettepanekuid Eesti välis teenistuse tugevdamiseks;
- otsustati kehtestada sissetulekupõhised trahvid ning algatada vääртеomenetluse reform;
- jätkati ettevalmistustega idapiiri väljaehitamiseks.

2. ÜLEVAADE VALITSUSE ÜLDEESMÄRKIDE SAAVUTAMISEST

2.1 Eesti rahvaarvu suurendamine

Tõsteti lasterikka pere toetust 300 euroni kuus, mis tähendab, et 3 lapsega pere hakkab 1. juulist 2017 saama kokku 500 eurot kuus. Kui peres on seitse või enam last, on lasterikka pere toetus 400 eurot ja näiteks 7 lapsega pere saab alates 1. juulist 2017 igakuiselt 1000 eurot.

Valitsus leppis 2. märtsil toimunud kabinetinõupidamisel kokku *vanemapuhkuste ja -hüvitiste süsteemi muutmise põhimõtetes*. Muudatuste peamine eesmärk on muuta vanemapuhkuste ja -hüvitiste süsteem praegusest paindlikumaks ja lihtsamaks ning seeläbi toetada sündide kasvu, soodustada vanemapuhkuste tasakaalustatumat jaotust ema ja isa vahel ning toetada vanemate osalust tööturul. Uuendustega liidetakse erinevad vanemapuhkused ja nendega kaasnevad hüvitised ühtseks vanemapuhkuseks ja vanemahüvitiseks, millest osa oleks reserveeritud emale, osa isale ja osa vanematele jagamiseks. Lisaks enamatele valikuvõimalustele kombineerida töö- ja pereelu luuakse ka paremad võimalused kasutada tasustatud lapsepuhkuse päevi kuni lapse 9-aastaseks saamiseni. Lapsendamispuhkuse ja -hüvitise põhimõtted ühtlustatakse vanemapuhkuse ja -hüvitiste põhimõtetega.

Valitsus astus järgmised sammu, et saavutada eesmärki, mille kohaselt *tõuseb õpetajate keskmine palk 2019. aastaks 120%-ni Eesti keskmisest palgast*. Detsembris kinnitatud määruse kohaselt tõuseb õpetajate palga alammäär 2017. aastal kahes osas – jaanuarist tõusis palga alammäär 1000 euroni ning septembrist 1050 euroni. Riigieelarveline lisaraha lubab samal ajal tõsta õpetajate keskmise palga aasta esimesel poolel vähemalt 1200 euroni ja sügisel vähemalt 1260 euroni.

Valitsus toetas kabinetinõupidamisel haridus- ja teadusministri ettepanekuid kohalike omavalitsuste motiveerimiseks *lasteaiaõpetajate palkade tõstmiseks* alates 1. septembrist 2017. a. Haridus- ja Teadusministeerium ning Rahandusministeerium esitavad vastavad õigusaktide muudatused valitsusele hiljemalt käesoleva aasta aprilliks.

Alkoholitarbimise vähendamiseks leppis valitsus kokku senisest karmimates *alkoholi reklaami- ja müügipiirangutes*. Detsembris valitsuse heakskiidu saanud ja Riigikogule esitatud seadusemuudatused näevad ette alkoholi välireklaami keelustamise ja kellaajalise piirangu pikendamise raadios ja televisioonis kella 21-lt 22-ni. Reklaamis sisalduv teave peab olema senisest minimalistlikum, keskendumata tootele ning olema esitletud positiivse õhkkonna kirjeldamiseta. Lisaks keelatakse alkoholireklaam sotsiaalmeedias. Alkoholsete jookide müümisel karmistuvad nõuded jookide eksponeerimisele ning ostja vanuse tuvastamisele.

Alates 2018./2019. õppeaastast *paraneb koolides esimeses kooliastmes ujumise algõppe tase ning suureneb ujumisõppe maht*. Valitsus otsustas täiendada ujumise algõpetuse metoodikat liikumisõpetuse ainekava koosseisus, millega kaasneb kohalikele omavalitsustele lisaraha ujumistundide arvu suurendamiseks (ujulate kasutuse tasu katmiseks, õpilaste transpordikulude ning juhendajate tasu katmiseks).

ÜLEVAADE VABARIIGI VALITSUSE 100 PÄEVA OLULISEMATEST TEGEVUSTEST

Rahandusministeerium esitas kooskõlastamisele tulumaksuseaduse muutmise eelnõu, millega võimaldatakse teatud tingimustel *teha tööandjatel maksuvabalt kulutusi töötajate transpordiks ja majutuseks*. Sotsiaalministeeriumis on ettevalmistamisel sotsiaalsete garantiide paindlikkuse suurendamise ettepanekud.

2.2 Ühiskondliku heaolu ja sidususe suurendamine

Ebavõrdsuse vähendamise ja majanduse elavdamise eesmärgil kiitis valitsus heaks *tulumaksureformi*. Muudatuse tulemusena on alates 2018. aastast kuni 1200-eurose sissetuleku saajal maksuvaba tulu 500 eurot kuus. Kui inimese keskmine kuine tulu tõuseb üle 1200 euro piiri, väheneb tema maksuvaba tulu iga lisanduva euro kohta 55,5 sendi jagu. Sama maksupaketi koosseisus otsustati ära jätta sotsiaalmaksu ravikindlustuse osa vähendamine poole protsendi võrra ning sotsiaalmaksu määraks jäi endiselt 33%.

Valitsus kiitis kabinetinõupidamisel heaks *pensionisüsteemi muutmise ettepanekud*, mille peamine eesmärk on tagada pensionisüsteemi jätkusuutlikkus ja solidaarsus ka pikas perspektiivis. Muudatused ei puuduta praeguseid pensionäre ega ka juba kogutud pensioniosakuid. Peamised muudatused puudutavad pensionivalemit ja pensioniiga. Selleks, et pensionisüsteem oleks kooskõlas demograafise arenguga ning rahvaarvu vähenedes oleks võimalik maksta praegusega samaväärseid pensione, seotakse riiklik vanaduspensioniga alates 2027. aastast oodatava elueaga. Pensionide solidaarsuse tagamiseks hakkavad inimesed pärast üleminekuperioodi 1. pensionisambasse koguma töötasu suurusest sõltuva kindlustusosa asemel töötatud aastatest sõltuvat staažiosa. Töötasu suurusest jääb sõltuma 2. pensionisammas, millega liitumine avatakse ka aastatel 1970–1982 sündinutele. Samuti on tulevikus võimalik ise valida pensionile mineku iga, saada pensioni osaliselt, lasta oma pensioni maksmine peatada ja sobival ajal seda taas jätkata.

Samuti leppis valitsus kokku *eripensionide reformi põhimõtetes*, millega pika üleminekuperioodi järel kaotatakse kaitseväelaste, prokuröride ning politsei- ja piirivalveametnike eripensionid. Muudatus puudutab inimesi, kes asuvad teenistusse pärast 1. jaanuari 2020. a. Kõik praegused kaitseväelased, prokurörid, politseinikud ja piirivalvurid ning kuni 31. detsembrini 2019. a ametisse astuvad inimesed saavad eripensionid seniste reeglite alusel. Muudatus oli vaja seetõttu, et praegune süsteem on riigile iga aastaga järjest koormavam. Samuti on olukord muutunud võrreldes varasemaga, mil eripensionid rakendati eesmärgiga kompenseerida riigiteenistujate madalamat palka.

Valitsus toetas tervise- ja tööministri ettepanekuid alaealistele töökogemuse andmise toetamiseks. Riik hakkab *noorte lühiajalise töötamise soodustamiseks* maksma toetust alaealistele töökogemust pakkunud tööandjatele. Toetust katsetatakse Euroopa Sotsiaalfondi vahenditest juba 2017. aastal ehk esimesed tööandjad võiksid juba tänava suvel palgatud kuni 16-aastaste alaealiste eest toetust taotleda järgmise aasta jaanuaris. Täpsed toetuse tingimused töötatakse välja käesoleva aasta kevadel.

Veebruaris toetas valitsuskabinet tervise- ja tööministri ettepanekuid *meeste ja naiste palgalõhe vähendamiseks*. Arutelu tulemusena lepidi kokku anda Tööinspeksioonile volitus järelevalve

tegemiseks naistele ja meestele sama või võrdväärse töö eest tööandja poolt makstavate palkade ja hüvitiste üle.

Lepiti kokku *kohalike omavalitsuste elamufondi investeringute toetamise* meetme põhitingimustes, mille järgi koostab Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium määruse eelnõu. Eesmärk on turutõrke piirkonnas meedet kohaldada tööjõu mobiilsuse eesmärgil, pakkudes rendihinda võrdsena piirkondliku turuhinnaga. Samuti antakse kohalikele omavalitsustele võimalus taotleda toetust sotsiaalse elamispinna rajamiseks. Meetmega edendatakse kohalikkude ettevõtluskeskkonda, kaasajastatakse elamufondi ja parandatakse inimeste elutingimusi.

2. märtsil kiitis valitsus heaks ja otsustas esitada Riigikogule eelnõu, mille kohaselt antakse kohalikele omavalitsustele vahendid *matusetoetuse* määramiseks arvestusega, et keskmiselt oleks kohalikul omavalitsusel võimalik katta matuse korraldamise kulusid 250 euro ulatuses. Seejuures oleks tegemist omavalitsusliku ülesandega ehk toetust makstakse inimestele omavalitsuse kehtestatud tingimustel ja korras. Eelnõu kohaselt on riigieelarvest eraldatud vahendeid võimalik kasutada ka kohaliku omavalitsuse korraldatud matuste kulude katmiseks.

Haridus- ja teadusministri eestvedamisel on välja töötatud *kiusamisvaba haridustee* kontseptsioon, milles esitatakse esmakordselt tervikvisioon programmipõhisest kiusamise ennetusest. Kontseptsioonis on kirjeldatud kiusamisvastased programmid alates lasteaiast kuni gümnaasiumi või kutsekooli lõpuni ning lasteaiad ja koolid saavad tegevuste kirjelduste hulgast valida omale sobivaimad. Kiusamisvaba haridustee kontseptsiooni elluviimiseks on planeeritud senisest ligi *neli korda enam vahendeid*.

Valitsus kiitis märtsis toimunud kabinetinõupidamisel heaks põhimõtte suurendada järgmisest aastast omavalitsustele ja erakoolidele antavat riiklikku *koolilõuna toetust* 78 eurosendilt ühe euroni õpilase kohta päevas. See loob senisest paremad võimalused lastele ja noortele tervisliku koolilõuna pakkumiseks.

Valitsus otsustas alates 1. jaanuarist 2018. a eraldada kohalikele omavalitsustele *koolide tugiteenuste* kättesaadavuse ja kvaliteedi parandamiseks aastas 6 miljonit eurot eurot lisaraha. Vastavad õigusakti muudatused esitab haridus- ja teadusminister valitsusele mais.

Alaealiste õigusrikkumiste vähendamiseks esitas valitsus Riigikogule eelnõu, millega antakse kohalikele omavalitsustele õigus suunata abivajav laps sotsiaalse rehabilitatsiooni teenusele ja kinnise lasteasutuse teenusele. Sellega kaotatakse vähetulemuslik alaealiste komisjonide institutsioon ning luuakse eeldused selleks, et kui õigusrikkumise toime pannud lapse teo taga on suurem abivajadus, saab ta lastekaitseüsteemist abi samaväärselt teiste abivajavate lastega. Kooskõlastusringi on läbinud ka Justiitsministeeriumi ettevalmistatud eelnõu, millega muudetakse alaealiste õigusrikkujate õiguskaitseüsteemis kohtlemise regulatsiooni. Enne valitsusele saatmist otsustati eelnõu esitada Süüteoennetuse Nõukogule arutamiseks, mille istung toimub 17. märtsil.

Valitsus esitas Riigikogule eelnõu, millega nähakse ette muudatused karistusseadustikus *naistevastase ja perevägivalla ennetamise* ja tõkestamise konventsiooni ehk nn Istanbuli konventsiooni ratifitseerimiseks. Eelnõuga kriminaliseeritakse ahistav jälitamine, naise

suguelundite sandistav ümberlõikamine ja sundabielu. Samuti muutub kuriteoks inimkaubanduse ohvrilt seksi ostmine.

Tervise- ja tööminister kinnitas uue immuniseerimiskava, millega *rahastatakse inimese papilloomiviiruse (HPV) vastast vaktsineerimist*. Tütarlapsi hakatakse vaktsineerima HPV vastu, samuti võetakse kasutusele kuue haigustekitaja (difteeria, teetanus, läkaköha, lastehalvatustõbi, b-tüübi hemofiilusnakkus ja B-viirushepatiit) vastu kaitset pakkuv väikelaste liitvaktsiin. Tütarlaste HPV-vastane vaktsineerimine on väga oluline, kuna Eestis on emakakaelavähi esmashaigestumus ja suremus üks Euroopa kõrgemaid. Uus kava jõustub 1. jaanuaril 2018. a. Vaktsiini kättesaadavuse korral võimaldatakse HPV vaktsineerimisega alustada varem.

Valitsus kinnitas *haldusreformi elluviimiseks* omavalitsuste algatatud ühinemised ning esitas ühinemissetepaneku omavalitsustele, kus elab endist viisi vähem kui 5000 elanikku. Lõpliku otsuse ettepaneku saanud kohalike omavalitsuste liitumise kohta teeb valitsus hiljemalt 15. juulil 2017. a. Erandina lubas valitsus nelja merelise saarvalla (Kihnu valla, Muhu valla, Vormsi valla ja Ruhnu valla) jätkamise iseseisvate omavalitsustena.

Maavalitsuste ülesannete hulk on järjekindlalt vähenenud, mistõttu otsustas valitsus kabinetinõupidamisel *maavalitsuste tegevuse 1. jaanuarist 2018. a lõpetada*. Maavalitsuste ülesanded jagatakse ministeeriumide valitsemisala asutuste ja kohaliku omavalitsuse üksuste või nende liitude vahel.

Veebruaris toimunud kabinetinõupidamisel toetas valitsus riigihalduse ministri esitatud *tegevus- ja ajakava riigimajade loomiseks*. Riigimajana käsitletakse riigi poolt pakutavate avalike teenuste paketti, mis on paigutatud klientide (Eesti elanikud ja ettevõtjad) huvidest lähtuvalt võimalikult soodsasse asukohta eelkõige maakonnakeskustes. Kava kohaselt koostatakse 2017. a juuniks otsuste avalike teenuste pakkumise ja arendamise aluspõhimõtted, riigimaja toimemudel ning riigimajas pakutavate teenuste pakett. 2017. a detsembriks koostatakse teenuste pakett kõikide maakonnakeskuste lõikes, mis esitatakse valitsusele kinnitamiseks.

Valitsusliidu aluspõhimõtted seadsid eesmärgiks töötada välja presidendivalimiste süsteemi muudatused ning analüüsida rahvaalgatuse kehtestamise ja rahvahääletuse laiendamise võimalusi. Valitsus arutas Justiitsministeeriumis välja töötatud ettepanekuid *presidendivalimiste süsteemi muutmiseks ning rahvaalgatuse kehtestamise ja rahvahääletuse laiendamiseks* märtsis toimunud kabinetinõupidamisel. Järgmise sammuna esitab justiitsminister ettepanekud arutamiseks Riigikogu põhiseaduskomisjonile.

Riigiasutuste töökohtade pealinnast väljaviimiseks arutas valitsus ning toetas riigihalduse ministri vastavaid ettepanekuid.

Valitsus otsustas algatada *„Eesti keelestrateegia 2018–2027“ koostamise*. Strateegias määratakse kindlaks tegevused, mille eesmärk on säilitada ja kindlustada eesti keele staatust ja mainet, tagada eesti keele elujõud ja toimimine igas eluvaldkonnas ning väärtustada keelteoskust. Koostatava strateegia üks alaeesmärke on parandada eesti keele ja võõrkeelte õppimise võimalusi ning keelte õpetamise taset. Strateegia peab valmima 2017. aasta detsembriks.

Haridus- ja teadusminister tutvustas valitsusele [süvendatud keeleõppe piloteerimise programmi kontseptsiooni](#). Selles kirjeldatakse täpsemalt valitsusliidu aluspõhimõtte elluviimiseks vajalikud detailid, mille järgi võimaldatakse kindlaks määratud mitmekeelsetes gümnaasiumites pedagoogiliselt põhjendatud paindlikkust keele- ja aineõppes koos süvendatud eesti keele õppega.

Valitsusliidu aluspõhimõtetes ettenähtud [kodakondsuse seaduse muudatuste elluviimiseks](#) arutas valitsus märtsis toimunud kabinetinõupidamisel vastavaid siseministri ettepanekuid. Lõplike otsuste tegemiseks jätkab valitsus aruteludega järgnevatel kabinetinõupidamistel.

Valitsus toetas kultuuriministri ettepanekut, mille kohaselt Riigikantselei koostöös teemasse puutuvate ministeeriumide ja partnerorganisatsioonidega loob 2017. aasta esimeses pooles [ruumiloome ekspertrühma](#), kelle töö tulemusena tekkivaid ettepanekuid kasutatakse riigi ruumilise arengu põhimõtete ühtlustamisel.

Valitsus arutas kabinetinõupidamisel justiitsministri esitatud [ettepanekuid valitsemiskorralduse ning halduskorralduse muutmiseks](#), kuid lõplike otsuste tegemiseks jätkatakse arutelusid valitsuses edasistel nõupidamistel.

Eesti keele õppe kättesaadavuse parandamiseks on kultuuriminister esitanud valitsuskabineti nõupidamisele [analüüsi ja ettepanekud eesti keele majade loomiseks Tallinna ja Narva](#). Valitsus pole ettepanekuid veel arutanud.

Justiitsminister on valitsusele esitanud eelnõu, millega lahendatakse [tehnovõrgu talumise tasu](#) kõige akuutsemad probleemid, nähes ette selged koefitsiendid talumistasu arvestamiseks ja enim koormatud maaomanikele senisest suurema talumistasu maksmise.

HIVI ja AIDSi ennetuse tõhustamiseks on valminud ning koostööpartneritele kommenteerimiseks saadetud [uue HIVi ja AIDSi riikliku tegevuskava 2017–2025 eelnõu](#).

Justiitsministeerium on saatnud ametlikule kooskõlastusele [põhiseadusliku järelevalve kohtumenetluse seaduse muutmise väljatöötamiskavatsuse](#). Kavandatavate muudatuste eesmärgiks on luua õiguslikud alused taotluse esitamisel põhiseaduslikkuse järelevalve kohtumenetluse algatamiseks.

Tervise- ja tööministriga on arutatud põhimõttelisi valikuid eelnõu ettevalmistamiseks, millega soovitakse [hüvitada suurenenud ravivajadustega inimestele ravimitele tehtud kulutused suuremas määras](#). Eelnõu esitatakse valitsusele 2017. a II kvartalis.

2.3 Eesti väljaviimine majandusseisakust

Valitsus otsustas *jätta ära majutusasutuste käibemaksu hinnatõusu 2017. aastal ning diislikütuse aktsiisi tõusu 2018. aastal*. Majutusasutuste käibemaksumäär säilitati 9% tasemel ning sellega soodustatakse turismisektori konkurentsivõimet.

Valitsus toetas kabinetinõupidamisel *ettevõtluskonto* loomist, mis lihtsustab väikeettevõtluse maksustamise ja aruandluse reegleid. Ettevõtluskontot saab füüsiline isik kasutada teenuste ja kauba müügiks teistele füüsilistele isikutele ning kauba müügiks juriidilistele isikutele kuni 25000€ ulatuses aastas.

Valitsus otsustas *renoveerida Linnahalli nüüdisaegseks messi- ja näitusekeskuseks*. Konverentsikeskuse rajamise tulemusena lisandub aastas 18000 välisturisti ja koos sellega ca 13,6 miljonit eurot turismitulu. Luuakse kuni 1074 uut töökohta, mis toob kaasa ca 5,38 miljonit eurot maksutulu.

Valitsus toetas rahandusministri ettepanekuid *maksustada äriühingu regulaarseid kasumijaotisi edaspidi 14%-lise tulumaksumääraga*, et soodustada kasumi jaotamist ettevõtetest ja seeläbi aktiveerida majandust. Kasumite laenudena väljavõtmise tõkestamiseks *lepiti kokku panditulumaksu kehtestamises*.

Muudeti rakendusuringute toetamise tingimusi nutika spetsialiseerumise kasvualdkondades. Eesmärk on suurendada ettevõtete panustamist teadus- ja arendustegevusse ning stimuleerida ettevõtete koostööd ülikoolide ja teadusasutustega. Alates 1. jaanuarist 2017. a laiendati abikõlblike kulude loetelu ning *kahekordistati võimalike ettevõttesiseste teadus- ja arendustegevuse kulude mahtu*.

Ettevõtlus- ja infotehnoloogiainiister kutsus ellu info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) valdkonna arenguprogrammi, mille peamiseks fookuseks hakkab olema IKT-sektori tööjõupuuduse leevendamine ja Eesti majanduse tootlikkuse kasvatamine tööstuse digitaliseerimise toetamise kaudu. Programm töötatakse välja 2018. aastaks. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium on koostanud *IKT valdkonna arenguprogrammi tegevussuundade ettepaneku*.

Riigiettevõtete juhtimise parandamiseks ning depolitiseerimiseks *loodi nimetamiskomitee*, mis hakkab nimetama riigi äriühingute nõukogude liikmeid. Võeti suund, et teatud kriteeriumitele vastavad riigi äriühingud peavad kohaldama *info avaldamisel börsiettevõtete praktikat*. Valitsus arutas ka *riigiettevõtete sponsorlust* ning otsustati minna edasi lahendusega, mille järgi võivad riigi osalusega äriühingud toetada oma valdkonnas teadus- ja arendustegevust. Uus kord jõustatakse 1. juulist 2017.

Valitsus kiitis heaks ettepanekud *osalusoptioonide maksustamise reeglite muutmiseks*, mis võimaldab ettevõtjatel nüüdsest paindlikumalt kasutada optioone töötajate motiveerimiseks ning ettevõttega sidumiseks.

Valitsus toetas kabinetiõupidamisel rahandusministri ettepanekuid *füüsilisest isikust ettevõtjate maksustamise ja aruandluse märkimisväärseks lihtsustamiseks* ja otsustas algatada vastava eelnõu väljatöötamise.

Ettevõtlus- ja infotehnoloogiaministri otsusega avati 5. jaanuaril eraldi *suurinvestori meede*, mis aitab kaasa investeeringute suurendamisele Eesti ettevõtetesse.

Valitsus kiitis veebruaris toimunud kabinetiõupidamisel põhimõtteliselt heaks ettevõtlus- ja infotehnoloogiaministri esitatud *ettevõtete võrkudega liitumise programmi alused*. Programmi eesmärk on leevendada ettevõtjate kitsaskohti taristuühenduste loomisel või nende võimsuse suurendamisel. Sellega soodustatakse uusi investeeringuid ja toetatakse ettevõtlusega alustamist.

Transpordivaldkonnas allkirjastasid Balti riikide peaministrid *Rail Balticu rajamise* leppe, mis sisaldab raudtee rajamise tähtaegu, marsruuti ning mitmeid tehnilisi detaile.

Eesti mereturismi arendamiseks ning väikesadamate võrgustiku väljaarendamiseks allkirjastas ettevõtlus- ja infotehnoloogiaminister meetme, mis avatakse 2017. aasta sügisel.

Energiamahukate ettevõtete rahvusvahelise konkurentsivõime parandamiseks ning investeeringute soodustamiseks otsustas valitsus oma kabinetiõupidamisel vähendada elektriaktsiisi määra Euroopa Liidus lubatud miinimumini.

Põlevkivi ressursitasu sidumiseks sellest valmistatavate toodete (põlevkiviõli, elekter) turuhinnaga valmis analüüs põlevkiviressursi optimaalse tasustamise võimaluste kohta. Analüüs andis soovitusel riigipoolse sekkumise kohta, mis tagaks põlevkiviressursi kasutamisest suurima majandusliku kasu, sealhulgas riigitulu. Uuringutulemuste põhjal esitab rahandusminister valitsusele märtsis ettepanekud põlevkivi ressursitasu kohta.

Maavarade säästlikuks ja efektiivseks kasutamiseks otsustas valitsus 1. jaanuarist 2018 *moodustada riikliku geoloogiateenistuse*, mis uurib ja kaardistab Eesti maavarasid. Riikliku geoloogiateenistuse asutamine nähakse ette ka maapõuepoliitika põhialuste eelnõus, mis on valitsusel plaanis Riigikogule esitada märtsis.

Parandamaks Eesti põllumajandustootjate konkurentsivõimet võrreldes teiste Euroopa Liidu tootjatega otsustas valitsus suurendada põllumajandusvaldkonna rahastust üleminekutoetuse maksimaalse määra ulatuses. 2017. aastal antavate üleminekutoetuste määrus ning vahendite jaotus toetuse liikide kaupa on kinnitatud. Kokku *makstakse 2017. aastal üleminekutoetusteks 19,9 miljonit eurot*, millest viie loomakasvatuse üleminekutoetuste eelarve on kokku 13,9 miljonit eurot.

Otsustati *suurendada 2017. aastal kriisiabiks mõeldud vahendeid* ning *suurendada töuaretustoetusi seakasvatajatele*. Selleks kinnitas maaeluminister põllumajandusloomade aretustoetuse saamiseks esitatavad nõuded ning piimatootjatele ja muudele loomakasvatusektoritele mõeldud kohandamistoetuse taotlemise korra. Raskustes piima- ja sealihatootjatele makstakse 2017. aastal erakorralise kohandamistoetusena kokku *16,2 miljonit eurot kriisiabi*, millest 79% läheb piimakarjakasvatajatele ja 21% sealihatootjatele.

Mahemajandussektori muutmiseks arvestatavaks majandus- ja ekspordiharuks ning Eesti puhtast keskkonnast tuleneva konkurentsieelise ärakasutamiseks algatati [mahemajanduse tervikprogramm](#), mis muudab mahemajandusega seonduva asjaajamise lihtsamaks ja koordineeritumaks ning aitab kaasa mahetoodete ja -teenuste ekspordile. Lisaks on maaeluminister esitanud valitsusele ettepanekud toidukaupade ekspordi edendamiseks ning põllumajandustootjate võimekuse kasvuks toiduainete tarneahelas.

Riigivalitsemise kulude vähendamise eesmärgil leppis valitsus kokku [tõhustamiskava kontseptsioonis](#) ja algatas ministrite koostöös [ettevõtluse ja innovatsiooni valdkonna tõhustamiskava](#) koostamise.

Valitsus arutas [riigieelarve seaduse muutmise ettepanekud](#), võimaldamaks varasema struktuurse ülejäägi kasutamist.

Digitaalse lõhe vähendamiseks linna ja maapiirkondade vahel valmis [kiire interneti ühenduste \(„viimase miili“\)](#) rajamise analüüs, mis andis soovitusel riigipoolseks sekkumiseks eesmärgiga parandada lairibateenuste kättesaadavust kõikjal Eestis. Valitsus arutas ettevõtlus- ja infotehnoloogiaministri vastavaid ettepanekuid veebruaris. Analüüsi tulemuste põhjal töötab ettevõtlus- ja infotehnoloogiaminister välja [meetme lairiba juurdepääsuvõrkude ehitamise toetamiseks](#).

Valitsus arutas kabinetinõupidamisel justiitsministri esitatud ettepanekuid [konkurentsivõimelise ärikeskkonna regulatsiooni kohta](#) ning ettevõtlus- ja infotehnoloogiaministri ettepanekuid [Eesti ettevõtluskeskkonna konkurentsivõimelisemaks muutmiseks](#) nii kodumaistele ettevõtetele kui ka välisinvestoritele konkreetsete Eesti majandusele oluliste majandussektorite arendamiseks mõeldud maksumeetmete kohta. Valitsus otsustas käivitada [konkurentsivõime tõstmise valitsuskomisjoni](#), kes ettepanekute elluviimisega edasi töötab.

Valitsus toetas majandus- ja taristuministri esitatud ettepanekuid [laevandussektori konkurentsivõime tõstmiseks](#) ja Eesti lipu all sõitva kaubalaevastiku tekkeks ning andis ülesande regulatsioon ministriumide koostöös täpsemalt välja töötada. Majandus- ja taristuminister on kabinetinõupidamisele esitanud ettepanekud [suuremahuliste taristu investeeringute](#) kohta.

Valitsusliit on seadnud eesmärgiks tagada [erakoolide tegevustoetus](#) kohaliku omavalitsuse keskmisel tasemel ja luua jätkusuutlik erakoolide rahastamise kava 2020+. Valitsus toetas kabinetinõupidamisel haridus- ja teadusministri esitatud eraüldhariduskoolide jätkusuutliku toetamise eesmärgi ja põhimõtteid. Erakooliseaduse muutmise eelnõu esitatakse valitsusele käesoleva aasta aprillis.

Rahandusminister tegi valitsusele ülevaate [riigi strateegiliste investeeringute programmi põhimõtetest](#), mille toel on kavas Eesti konkurentsivõimet ja kaitsevõimet edendada 315 miljoni euroga. Investeeringud on kavandatud parandama elukeskkonda ning tooma tulu elukeskkonnale laiemalt. Valitsus arutab ministriumide ettepanekute põhjal algatava programmi sisu täpsemalt aprillis.

Valitsus arutas kabinetinõupidamisel riigihalduse ministri ettepanekuid *avaliku sektori bürokratia vähendamiseks*. Riigireformi elluviimise kontekstis on oluline järjepidevalt analüüsida riigiasutuste tegevuse eesmärgipärasust ning lihtsustada ja optimeerida töö- ning teenusprotsesse. Samuti on oluline muuta ettevõtjate suhtlemine riigiga võimalikult vähe koormavaks.

Valitsus on esitanud *Eesti energiamajanduse arengukava aastani 2030* Riigikogule arutamiseks. Majandus- ja taristuminister tutvustas Riigikogu majanduskomisjoni liikmetele arengukava käesoleva aasta 17. jaanuaril. Tegevuskava võetakse Riigikogu täiskogu päevakorda arutamiseks juhtivkomisjoni ettepanekul. Valitsus saab arengukava heaks kiita pärast Riigikogu täiskogu arutelu.

Valitsus arutas rahandusministri esitatud ettepanekuid *tööandja sõiduauto eratarbeks kasutamise korra muutmiseks ning sõiduauto võimsusest sõltuva ühekordse registreerimise tasu kohta*. Otsuste tegemiseks jätkatakse arutelusid edasistel kabinetinõupidamistel.

Kooskõlastusringi on läbinud elektroonilise menetluse võimalusi suurendav *haldusmenetluse seaduse muutmise eelnõu* ning *halduskohtumenetluse seaduse muutmise eelnõu*. Seoses Riigikohtu täiendavate muutmissettepanekute läbitöötamisega mõnevõrra viibib viimase eelnõu valitsusele esitamine.

Valitsus on arutanud maaeluministri ettepanekuid *Tori hobumajanduskeskuse* asutamiseks. Lõpliku otsuse tegemiseks jätkab valitsus aruteludega järgmistel kabinetinõupidamistel.

2.4 Eesti julgeoleku hoidmine ja tugevdamine

Valitsus leppis kokku *riigikaitseinvesteeringute programmi* põhimõtetes ning otsustas esimese riigikaitseinvesteeringute programmi vahenditest täiendada laskemoonavarusid. Riigikaitseinvesteeringute programmi vahendeid kasutatakse pikaajalistes kaitsevaldkonna arenguplaanides kajastatud vajalike ja jõukohaste sõjaliste võimete väljaarendamise kiirendamiseks. Programmi vahendid on lisaks NATOs kokkulepitud minimaalsele kaitsekulutuste baastasemele 2% SKPst ning liitlaste vastuvõtuga seotud kulutustele.

NATO tippkohtumisel Varssavis 2016. a juulis kiideti heaks pataljoni lahingugrupi saatmine Eestisse, Lätti, Leetu ja Poola (st üks pataljon riigi kohta). Aprillis 2017 peaks põhiosas Eestisse saabuma NATO rahvusvahelise pataljoni lahingugrupp Ühendkuningriigi juhtimisel, kellele lisandub Prantsusmaa, kelle vahetab 2018. a välja Taani. 2017. a veebruaris *alustas Kaitseväe peastaabis tegevust eelpaigutatava NATO pataljoni lahingugrupi raamriigi Ühendkuningriigi kontingendi juhtimiselement*. NATO eelpaigutatud pataljoni lahingugrupp (ca 1200 kaitseväelast) hakkab tegutsema integreeritult Tapal asuva 1. jalaväebrigaadiga. Riik investeerib liitlaste vastuvõtuks sel aastal Tapa sõjaväelinnakusse üle 36 miljoni euro, mille eest ehitatakse uued kasarmud, söökla, tehnika hoiustamiseks varjualused, varustuse laod, kommunikatsioonid ja muu taristu.

Valitsus kiitis põhimõtteliselt heaks ja otsustas esitada Riigikogule [riigikaitse arengukava 2017–2026](#) ning [Eesti julgeolekupoliitika aluste eelnõu](#). Tegemist on Eesti julgeolekupoliitika raamdokumentidega, mis aitavad tugevdada Eesti riigi julgeolekut arvestades muutusi julgeolekukeskkonnas. Riigikaitse arengukava kirjeldab riigikaitse laiaast käsitusest lähtuvalt riigi kaitsmiseks vajalikke võimeid ja eesmärgi järgnevas kuues riigikaitse tegevussuunas: sõjaline kaitse, tsiviilsektori toetus, sisejulgeolek, strateegiline kommunikatsioon, rahvusvaheline tegevus ning riigi ja ühiskonna toimepidevus. Julgeolekupoliitika alused sõnastavad Eesti julgeolekupoliitika eesmärgid, põhimõtted ja pikaajalised arengusuunad. Julgeolekupoliitika alused kiidab lõplikult heaks Riigikogu.

23. veebruaril allkirjastas kaitseminister [Kaitseministeeriumi valitsemisala arengukava aastateks 2018–2021](#), mis kirjeldab detailsemalt riigikaitse arengukavast 2017–2026 lähtuvad sõjalise kaitse arengueesmärgid. Arengukava toob kaitseväele soomusmanöövervõime, küberväejuhatuse ja uued käsituli relvad, paraneb õhu- ja mereoperatsioonide juhtimine ning arendatakse harjutusväljasid. Rohkem tähelepanu pööratakse ajateenijate arvu ning naissoost ajateenijate arvu ning noorte kaitsetahte suurendamisele.

2. jaanuaril [avati Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus](#). Uus keskus koondab ühtse juhtimise alla Kaitseministeeriumi, tema allasutuste ja Kaitseväe hanked ning taristuprojektid. Kaitsevaldkonna hangete ja taristu alase oskusteabe koondamine vabastab Kaitseväe mittesõjalistest ülesannetest, muudab kogu hankeprotsessi läbipaistvamaks ja tõhusamaks ning aitab ühtlustada ja parandada hangete kvaliteeti.

Aasta alguses allkirjastasid Eesti kaitseminister ning USA suursaadik Eestis [kaitsekoostöölepe Ameerika Ühendriikide ja Eesti vahel](#). Lepe hakkab reguleerima Eestis viibivate USA kaitseväelaste, nende pereliikmete ja lepinglaste õiguslikku staatust. Lepe sõlmimine on suure tähtsusega Eesti ja Ameerika Ühendriikide pikaajalise kaitsekoostöö kindlustamisel.

Praeguses julgeolekuolukorras peab valitsus oluliseks tugevdada Eesti välisteenistust. Selleks arutas valitsus välisministri [ettepanekuid välisteenistuse suurendamiseks ja tugevdamiseks](#).

Eesti on Euroopa Liidu eesistuja 2017. a teisel poolaastal. Jaanuaris kinnitas valitsus [Eesti esialgsed prioriteedid Euroopa Liidu eesistujana](#). Eesti eesistumise peamisteks märksõnadeks on avatud, kaasav ning turvaline Euroopa, millele lisandub läbivalt digitaalne mõõde. Prioriteetide üle jätkub arutelu Riigikogu komisjonides ning tutvustamine avalikel kaasamisüritustel. Lõpliku ja täpsema eesistumise programmi kinnitab valitsus juunis.

Valitsus toetas justiitsministri ettepanekuid [väärteomenetluse reformiks](#), mis võimaldab tulevikus inimesi vähem trahvida ning paremini mõjutada ohtlike väärtegude toimepanijaid. Muudatusega on plaanis vähendada karistatavate süütegude hulka, näiteks võivad politseinikud tulevikus teatud juhtudel piirduda suulise hoiatusega ning loobuda vähemohlike süütegude karistusregistrisse kandmisest. Samuti on plaanis trahvida vähem alaealisi. Inimestele, kes panevad toime ohtlikumaid väärteguid nagu suur kiiruseületamine või joobes juhtimine, on plaanis kehtestada [sissetulekupõhised trahvid](#).

[Oluliste riiklike andmekogude varundamiseks](#) sõlmiti 8. detsembril vastastikuse mõistmise memorandum Luksemburgiga. Sellega loodi eeldused esimese andmesaatkonna rajamiseks.

Välisministeeriumile on 2017. a veebruaris Eesti saatkonda hoiustamiseks üle antud Eesti riigile kriitiliste registrite varukoopiaid.

Siseminister andis veebruari lõpus valitsusele ülevaate *riigi idapiiri väljaehitamisest*. Detsembris lõppes kagupiiri puhastamine. Kokku puhastati võsast ja metsast 136 km pikkune ala suurusega 366 hektarit, sellest 70% ka freesiti. Sel aastal jätkatakse pooleliolevate töödega ning eesmärk on alustada ehitusega kogu maismaapiiri ulatuses. Esmalt rajatakse juurdepääsuteed ja vajalik taristu, seejärel paigaldatakse füüsilised tõkked ning seire- ja valvetechnika. Lisaks hakatakse kordonitesse rajama juhtimispunkte. Tänavu tähistatakse ka kogu Eesti-Vene ajutine kontrollijoon. Maismaale paigaldatakse 555 piiriposti ning Narva jõe äärde 144 piiriposti. Lisaks paigaldatakse Narva jõe ja Peipsi, Lämmi ja Pihkva järvedele ujuvad piiripoid. Lõpetatakse ka maismaapiirile ja piiriveekogudele hoiatusmärkide paigaldamine.

1. märtsil kinnitas siseminister tegevuskavad politseitöö ja maapiirkondade *piirkonnapolitsei võrgustiku tugevdamiseks, politsei kiirreageerimisvõimekuse suurendamiseks*, päästjate ja demineerijate kaitsevarustuse uuendamiseks ning *päästetehnika ajakohastamiseks*. Tegevuskavades kirjeldatakse täpsemad arendustegevused eespool nimetatud eesmärkide saavutamiseks ning selleks vajalik eelarve. Tegevuskavad näevad muuhulgas ette 45 piirkonnapolitseiniku juurde andmist maapiirkondade turvalisuse suurendamiseks ja kiire reageerimise võimekuse olulist tõstmist Eesti regioonides.

Valitsus kiitis märtsis heaks *kliimamuutustega kohanemise arengukava aastani 2030 ja selle rakendusplaani aastateks 2017–2020*. Riigikogu arutas arengukava 2017. a veebruaris. Arengukava näeb ette erinevaid ennetavaid meetmeid kliimamuutustega kaasneva võivate äärmuslike ilmastikuoludega seotud ohtude jaoks, mis omakorda aitavad vähendada õnnetussurmasid ja -juhtumeid.

Siseminister saatis kooskõlastusele eelnõu, millega *antakse kohalikele omavalitsustele lisaõigusi olemasolevate korrakaitseülesannete täitmiseks*. Eelnõu rikastab kohalike omavalitsuste pädevusi selliselt, et omavalitsused võiksid olla turvalise kogukonna eestvedajad ja turvalisusküsimuste lahendamine saaks toimuda inimestele võimalikult lähedal.

Veebruaris saatis Justiitsministeerium kooskõlastusele *taustakontrolli seaduse eelnõu*, millega kehtestatakse avaliku võimu ülesandeid täitvate inimeste tausta kontrollimise kord. Valitsus arutab eelnõu eeldatavalt 2017. a esimesel poolaastal.

3. OLULISEMAD TEGEVUSED TEISTES VALDKONDADES

Kultuuriministeerium esitas veebruaris valitsusele ja Riigikogule ülevaate *kultuuripoliitika põhialuste aastani 2020* eelmisel aastal elluviidud tegevustest. Olulisemate edasiminekutena võib nimetada kõrgharidusega kultuuritöötajate miinimumpalga tõstmist ning kirjaniku- ja kunstnikupalga kehtestamist. Jätkunud on muuseumivõrgu korrastamine – asutati Sihtasutus

Eesti Meremuuseum. Kultuuriminister on valitsuskabineti nõupidamisele esitanud ettepanekud Tartu Kunstimuuseumi ümberkolimiseks varisemisohus hoonest Tartus Vallikraavi 14.

Valitsusele on esitatud arutamiseks *Kääriku Spordikeskuse* väljaarendamise ettepanekud spordirajatiste rajamiseks ja renoveerimiseks ning muu toetava taristu nüüdisaegsetele nõuetele vastavaks tegemiseks ning lisavõimaluste loomiseks. *Maareformi lõpuleviimise* ja maade munitsipaalomandisse andmise protsessi kiirendamiseks kinnitati 2017. a jaanuaris maa munitsipaalomandisse andmise korra muudatused. Muudatuste järgi antakse teatud maa puhul maa munitsipaalomandisse andmise otsustamine Vabariigi Valitsuse tasandilt üle keskkonnaministri tasandile.